

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 630s/2551

-

ลักษณะบ่งเฉพาะ (distinctive character) ตาม พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า

-

ข้อมูลย่อ

การรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ามีหลักเกณฑ์ตามมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้าฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้าฯ (ฉบับที่ 2) ฯ โดยสรุปคือเครื่องหมายการค้านั้นต้องมีลักษณะบ่งเฉพาะตามมาตรา 7 ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 8 และไม่เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่จดทะเบียนไว้แล้วจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าตามมาตรา 13 พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้าฯ ไม่ได้ให้คำนิยามคำว่า "ลักษณะบ่งเฉพาะ" ไว้โดยแจ้งชัด แต่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 วรรคแรกว่า "เครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ ได้แก่ เครื่องหมายการค้าอันมีลักษณะที่ทำให้ประชาชนผู้ใช้สินค้านั้นทราบและเข้าใจได้ว่า สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างไปจากสินค้าอื่น" และในมาตรา 7 วรรคสอง ได้บัญญัติว่า "เครื่องหมายการค้าที่มีหรือประกอบด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นสาระสำคัญต่อไปนี้ให้ถือว่า มีลักษณะบ่งเฉพาะ....(6) ภาพที่ประดิษฐ์ขึ้น" เมื่อพิจารณาเครื่องหมายการค้า "รูปขวด" ของโจทก์ที่ขอจดทะเบียนที่มีลักษณะบ่งเฉพาะพิเศษโดยมีส่วนเว้า ส่วนนูน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีลวดลายเป็นจุดที่เว้าลึกรอบขวดในระยะที่ห่างเท่ากันแล้ว เห็นว่า รูปขวดของโจทก์มีลักษณะไม่เหมือนรูปขวดทั่วไป แต่เป็นภาพที่ประดิษฐ์ขึ้นตาม พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้าฯ มาตรา 7 วรรคสอง (6) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะในตัวเองที่ทำให้ประชาชนผู้ใช้สินค้าทราบและเข้าใจได้ว่า สินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของโจทก์นั้นแตกต่างไปจากสินค้าอื่น เครื่องหมายการค้ารูปขวดของโจทก์จึงเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะตามมาตรา 7

-

หมายเหตุ

วัตถุประสงค์ของเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการนั้น มุ่งตอบสนองในจุดที่ว่า เพื่อแสดงว่าสินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้น แตกต่างกับสินค้าหรือบริการของผู้อื่น กล่าวคือ ช่วยแยกแยะความเป็นเจ้าของให้ผู้บริโภคหรือผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ตลอดจนแฝงไปถึงความมีชื่อเสียง ความมีคุณภาพของสินค้าหรือบริการ ดังนั้น สิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงอยู่ที่ความเป็นเอกลักษณ์ ความเป็นพิเศษของเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการนั้น ๆ บทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียน จึงบัญญัติลักษณะประการหนึ่งของเครื่องหมายการค้าดังกล่าวว่า ต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ ลักษณะเฉพาะจึงเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานเบื้องต้น ที่จะต้องมี จึงมีการรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าได้

ลักษณะบ่งเฉพาะ (distinctive character) อาจกล่าวได้ว่า หมายถึงความเด่น ความมีลักษณะพิเศษ ลักษณะเฉพาะของเครื่องหมายการค้า ซึ่งย่อมแตกต่างหรือตรงกันข้ามกับลักษณะสามัญธรรมดา (generic) ตลอดจนไม่เป็นการพรรณนาหรือเล็งลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้า (derivative or suggestive) ลักษณะบ่งเฉพาะเป็นอย่างไรนั้นกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้นิยามความหมายไว้เป็นพิเศษมีแต่เพียงตัวอย่างในกรณีต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งภาพประดิษฐ์ด้วย ในกรณีตามฎีกานี้เป็นการขอจดทะเบียนรูปขวด ซึ่งปกติก็เป็นเรื่องสามัญธรรมดา เพราะเมื่อเอ่ยถึงขวดก็เข้าใจได้ทั่วไปว่า รูปร่างเป็นอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ดังนั้น เมื่อจะเอารูปขวดมาเป็นเครื่องหมายการค้า รูปขวดนั้นก็ต้องแสดงลักษณะพิเศษ ซึ่งกรณีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ภาพประดิษฐ์รูปขวดตามคดีนี้มีลักษณะพิเศษลักษณะเฉพาะมีรูปลักษณะเป็นพิเศษจนมีลักษณะบ่งเฉพาะตามกฎหมาย กล่าวคือ พิจารณาดูเกี่ยวกับ รูปร่าง ส่วนนูน ส่วนโค้ง ส่วนเว้า จุดพิเศษอื่น ๆ และส่วนประกอบต่าง ๆ ประกอบกัน

ในกรณีที่เครื่องหมายการค้าใดไม่มีลักษณะบ่งเฉพาะ แต่มีการใช้จนเป็นที่

แพร์หลายโดยยังไม่มีजरจดทะเบียง ก็อาจจะกลายเป็นเครื่องหมายการค้าที่กลายเป็นมีลักษณะเฉพาะก็ได้ หรือกล่าวได้ว่า เป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะจากการใช้ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 7 วรรคท้าย ซึ่งก็ต้องการพิสูจน์ถึงการใช้งั้นแพร์หลาย มีหลักฐานแสดงถึงการใช้ (evidence of use) และพิสูจน์ให้เห็นได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะมืผลทำให้เป็นเครื่องหมายการค้าที่สามารถรับจดทะเบียงได้

สิ่งที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องหมายการค้า นั้น กฎหมายบัญญัติให้รวมถึงรูปร่างรูปทรงของวัตถุด้วย ดังนั้น รูปทรงวัตถุก็อาจจดทะเบียงเป็นเครื่องหมายการค้าได้ หากมีลักษณะบ่งเฉพาะและไม่ต้องห้ามตามเงื่อนไขอื่นที่กฎหมายบัญญัติ แต่กรณีตามฎีกานี้ ไม่ใช่กรณีขอดทะเบียงในฐานะรูปทรงของวัตถุ แต่จดในฐานะของภาพประดิษฐ์ ซึ่งต้องพิจารณาถึงลักษณะความบ่งเฉพาะหรือไม่จากภาพประดิษฐ์ที่ยื่นขอดทะเบียง ดังกล่าว

สุพิศ ปรานิตพลกรัง

-